

EERSTELIJSZONE
REGIO MENEN

Omgevingsanalyse ELZ regio Meneu 2023

Inhoudsopgave

INLEIDING	3
1. DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN	4
1.1 Bevolking en bevolkingsdichtheid	4
1.2 Leeftijdsverdeling	5
1.3 Demografische coëfficiënten	6
Groene druk.....	6
Grijze druk	6
Familiale zorgindex.....	6
1.4 Ouderpopulatie en prognose	7
Ouderenpopulatie	7
Prognose van de ouderenpopulatie	7
1.5 Diversiteit	8
1.6 Huishoudens.....	10
1.7 Gezondheid en zorg.....	11
Gezondheidstoestand	11
Dementie	12
Zorgbudget	12
Preventieve gezondheidszorg	13
2. SOCIAAL-ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN	14
2.1 Socio-economische positie	14
Niet-beroepsactieven	15
Werkzoekenden	16
2.2 Armoede-indicatoren	17
Tegemoetkomingen	17
Kansarmoede-index Kind & Gezin	18
Betalingsproblemen	18
Onderconsumptie tandartsbezoek.....	19
2.3 Risicokenmerken van leerlingen	20
Gewoon basisonderwijs	20
Gewoon secundair onderwijs.....	21
Vroegtijdige schoolverlaters.....	23
3. SOCIAAL-CULTURELE ONTWIKKELINGEN	23
3.1 Informele zorg	23
Menen	24
Wervik	24
Wevelgem.....	24
4. TECHNOLOGISCHE ONTWIKKELINGEN	24

Digitale vaardigheden.....	24
Globaal medisch dossier.....	25
5. ECOLOGISCHE ONTWIKKELINGEN	25
5.1 Wonen	25
Bebouwingsgraad.....	25
Woongelegenheden	26
5.2 Sociaal Wonen.....	26
Sociale huurwoningen	26
Bindend sociaal objectief	26
Kandidaat-huurders.....	27
Dak – en thuislozen	27
5.3 Zorgaanbod	29
Zorgaanbod voor ouderen	29
Ziekenhuizen en andere	30
Tekorten in zorgaanbod	30
5.4 Welzijnsaanbod	30
Aanbod kinderopvang	31
Erkende lokale dienstencentra.....	31
6. POLITIEKE ONTWIKKELINGEN.....	32
Menen	32
Wervik	32
Wevelgem.....	33
7. BIJLAGES	34

INLEIDING

Deze omgevingsanalyse kwam tot stand op vraag van het Agentschap Zorg en Gezondheid en kadert binnen de verplichtingen waar een eerstelijnszone aan moet voldoen.

Deze omgevingsanalyse poogt om het werkingsgebied van de eerstelijnszone Regio Menen, zijnde Menen, Wervik en Wevelgem, in kaart te brengen. Dit volgens de gevraagde DESTEP-methode, maar met een extra focus op zorg en welzijn. We bespreken de demografische, sociaal-economische, sociaal-culturele, technologische, ecologische en politieke ontwikkelingen binnen onze zone.

Aan de hand van deze omgevingsanalyse kan het bestuursorgaan van de eerstelijnszone Regio Menen zijn toekomstige actie- en beleidsplannen richting geven en inspelen op de specifieke noden binnen onze regio.

Voor de opmaak van deze omgevingsanalyse werden volgende bronnen gebruikt:

- Provincies in cijfers (provincies.incijfers.be)
 - Rapporten over de ELZ heen
 - Rapporten specifiek per lokaal bestuur
 - Rapporten per specifiek thema (Ouderenzorg, Armoede....)
- Atlas van het Intermutualistisch Agentschap (<https://atlas.ima-aim.be/databanken/?rw=1&lang=nl>)
- Statbel ([barometer van de informatiemaatschappij](#))
- Expertisecentra dementie (<https://www.dementie.be/>)
- Dak- en thuislozentelling (W13 en Koning Boudewijnstichting)
- De beleidsplannen van de 3 lokale besturen (Menen, Wervik en Wevelgem)

1. DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN

In dit stuk bekijken we de bevolking en bevolkingsdichtheid, de leeftijdsopbouw van de bevolking, nationaliteit en herkomst, de huishoudenstypes en de gezondheids- en zorgnoden.

1.1 Bevolking en bevolkingsdichtheid

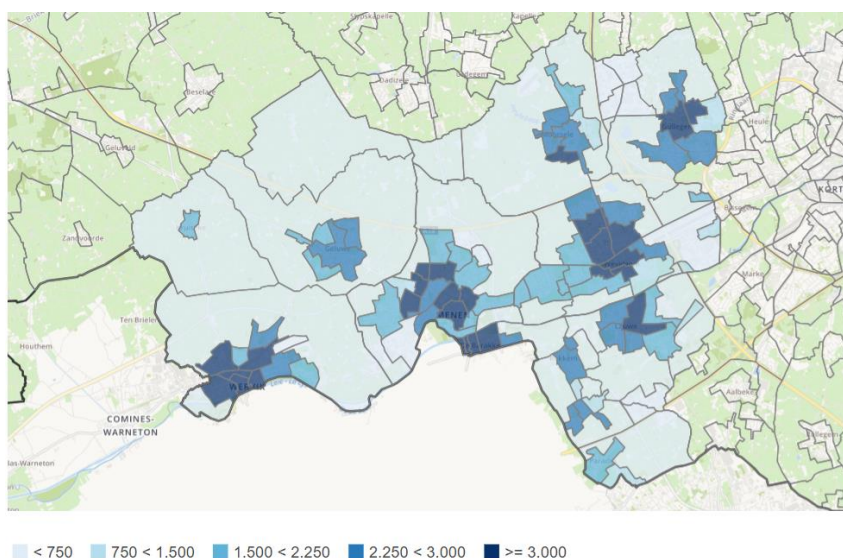
In de gemeenten in het werkingsgebied van **ELZ Regio Mene**n woonden op 1/1/2023 **85.465** inwoners (Tabel 1). De bevolkingsdichtheid bedraagt voor het totaal van de ELZ **736** inwoners per km². Dit is **hoger dan** de bevolkingsdichtheid van het **Vlaams Gewest**.

Tabel 1 | Inwoners en bevolkingsdichtheid (2023)

	totale bevolking [aantal]	bevolkingsdichtheid [per km²]
Mene	34.448	1.039
Wervik	19.213	439
Wevelgem	31.804	813
Regio Mene	85.465	736
Vlaams Gewest	6.791.971	498

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Kaart 1 toont de bevolkingsdichtheid op statistisch sectorniveau voor het werkingsgebied van **ELZ Regio Mene**n (2023)

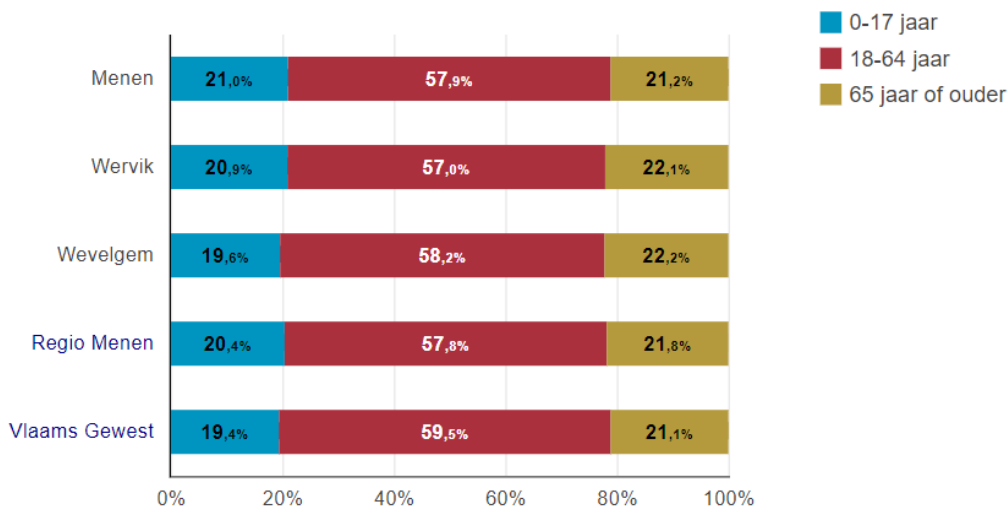

1.2 Leeftijdverdeling

Grafiek 1 geeft de leeftijdsverdeling in de **ELZ Regio Menen**. **20,4 %** van de bevolking in **ELZ Regio Menen** is jonger dan 18 jaar. **57,8%** van de bevolking is tussen 18 en 64 jaar. **21,8%** van de bevolking is 65 jaar of ouder. In vergelijking met het **Vlaams Gewest** heeft de **ELZ Regio Menen** een **groter** aandeel jongeren, een **kleiner** aandeel bevolking op beroepsactieve leeftijd en een **groter** aandeel ouderen.

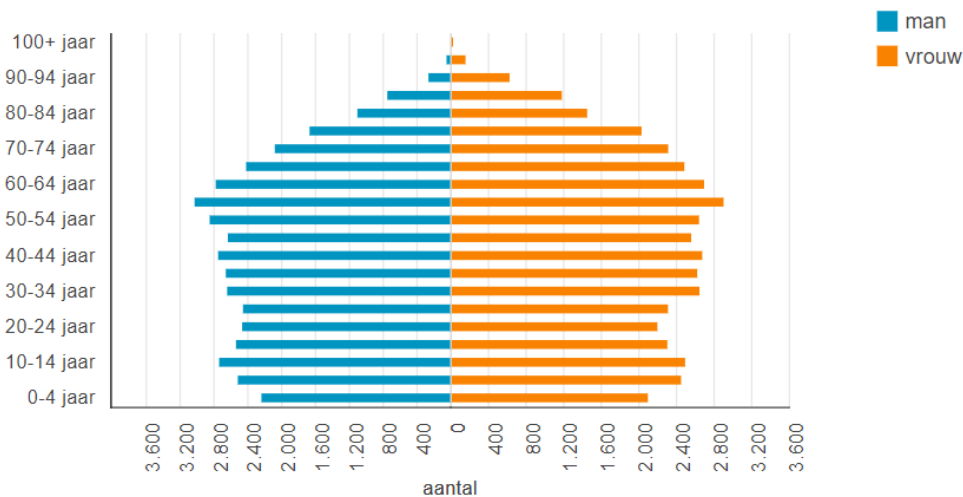
Grafiek 2 toont de bevolkingspiramide voor de eerstelijnszone. Hierop zie je de leeftijdsopbouw van de bevolking, met een opsplitsing tussen mannen en vrouwen.

Grafiek 1 | Inwoners naar leeftijdsgroep, % t.o.v. alle inwoners (2023)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Grafiek 2 | Bevolkingspiramide, per leeftijdsklasse van 5 jaar, voor de ELZ Regio Menen (2023)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

1.3 Demografische coëfficiënten

Een laatste manier om inzicht te krijgen in de leeftijdsstructuur van de bevolking is aan de hand van de demografische coëfficiënten groene druk, grijze druk en familiale zorgindex (Tabel 2). Ze geven telkens een verhouding weer tussen de verschillende leeftijdsgroepen in de bevolking.

Groene druk

De **groene druk** geeft de verhouding van de jongeren (0-19 jaar) op de bevolking van 20 tot 64 jaar. De groene druk geeft aan hoeveel kinderen en jongeren er onderhouden moeten worden door de bevolking op beroepsactieve leeftijd. Bij een hogere groene druk zijn er dus relatief meer jongeren in vergelijking met de bevolking van 20 tot 64 jaar. In 2023 waren er in **ELZ Regio Menen** voor 100 personen in de leeftijdsgroep 20-64 jaar **40,8** jongeren.

De groene druk is **groter** in **ELZ Regio Menen** dan in het **Vlaams Gewest**.

Grijze druk

De **grijze druk** geeft de verhouding weer van het aantal ouderen (65 jaar of ouder) op het aantal inwoners op beroepsactieve leeftijd (20-64 jaar). De grijze druk geeft aan hoeveel ouderen er onderhouden moeten worden door de bevolking op beroepsactieve leeftijd. Bij een hogere grijze druk zijn er dus relatief meer ouderen in vergelijking met de 20 tot 64-jarigen. In het werkingsgebied van **ELZ Regio Menen** is de verhouding ouderen/mensen op beroepsactieve leeftijd **39,1**.

De grijze druk in **ELZ Regio Menen** is **groter** dan deze in het **Vlaams Gewest**.

Familiale zorgindex

De **familiale zorgindex** geeft de verhouding weer van de hoogbejaarden (80 jaar of ouder) op de 50 tot 59-jarigen. Het is een aanduiding van hoeveel hoogbejaarden er zijn in verhouding tot de bevolking die er normaliter zorg moet dragen. Deze maat wordt vaak gebruikt om in te schatten hoe groot de groep potentiële mantelzorgers is. Hoe hoger de waarde, hoe meer 80-plussers er zijn per 50-59-jarige.

Het werkingsgebied **ELZ Regio Menen** heeft met **49** een **hogere** familiale zorgindex dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**.

Tabel 2 | Demografische coëfficiënten (2023)

	<u>groene druk</u>	<u>grijze druk</u>	<u>familiale zorgindex</u>
Menen	41,9	38,1	47,8
Wervik	42,6	40,4	51,2
Wevelgem	38,5	39,5	49,2
Regio Menen	40,8	39,1	49
Vlaams Gewest	37,6	36,8	44,2

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

1.4 Ouderpopulatie en prognose

Ouderenpopulatie

In **ELZ Regio Menen** zijn **18.641** inwoners **ouder dan 65 jaar** in 2023. Deze groep vertegenwoordigt **21,8%** van de bevolking. Hiervan zijn **5.598** inwoners **ouder dan 80 jaar**, of **6,6 %** van de bevolking.

Tabel 3 | Ouderen (2023)

	65 +	80 +
Menen	7.294	2.250
Wervik	4.242	1.254
Wevelgem	7.055	2.094
ELZ regio Menen	18.641	5.598

Bron:Rijksregister | provincies.incijfers.be

Tabel 4 | Ouderen, % t.o.v. alle inwoners (2023)

	65 +	80 +
Menen	21.2	6.5
Wervik	22.1	6.5
Wevelgem	22.2	6.6
ELZ regio Menen	21.8	6.6
West-Vlaanderen	24.2	7.2
Vlaams Gewest	21.1	6.1

Bron:Rijksregister | provincies.incijfers.be

Prognose van de ouderenpopulatie

De veroudering van de bevolking is een determinerende factor in de toename van de zorgvraag. Een prognose van de omvang en de samenstelling van de ouderenpopulatie in ELZ regio Menen over de volgende vijftien jaren is daarom een belangrijk instrument om de toekomstige zorgbehoefte in te schatten.

De toename van het aantal inwoners op hoge leeftijd (80-plussers) is in dit kader het meest relevant. Onderstaande tabel toont dat tussen 2017 en 2035 het aantal 80-plussers zal toenemen met **2.172 (41,1 %)** in ELZ Regio Menen. Dit is meer dan in West-Vlaanderen (**39,1 %**) en minder dan in het Vlaams Gewest (**43,9 %**).

Tabel 5 | Prognose 65- en 80- plussers (2017, 2025, 2035)

	2017				2025				2035			
	M	Wer	Wev	ELZ	M	Wer	Wev	ELZ	M	Wer	Wev	ELZ
65+	6.862	3.897	6.375	17.134	7.542	4.431	7.353	19.326	8.698	5.034	8.399	22.131
80+	2.189	1.209	1.883	5.281	2.343	1.404	2.184	5.931	2.874	1.803	2.776	7.453

Bron: Statistiek Vlaanderen - Bevolkingsprojecties | provincies.incijfers.be

1.5 Diversiteit

Om de diversiteit binnen een gemeente te bekijken, hanteren we 2 cijfers: huidige nationaliteit en herkomst. De huidige nationaliteit geeft de nationaliteit op de referentiedatum (hier 1/1/2023). De herkomst kijkt verder en houdt ook rekening met de nationaliteit bij geboorte van de ouders. Als voor een bepaalde persoon minstens één van de ouders bij hun geboorte een andere nationaliteit had, krijgt hij of zij die herkomst. Indien zowel vader als moeder een niet-Belgische geboortenationaliteit hebben (die bovendien van elkaar verschilt), dan wordt als herkomst de geboortenationaliteit van de moeder overgenomen.

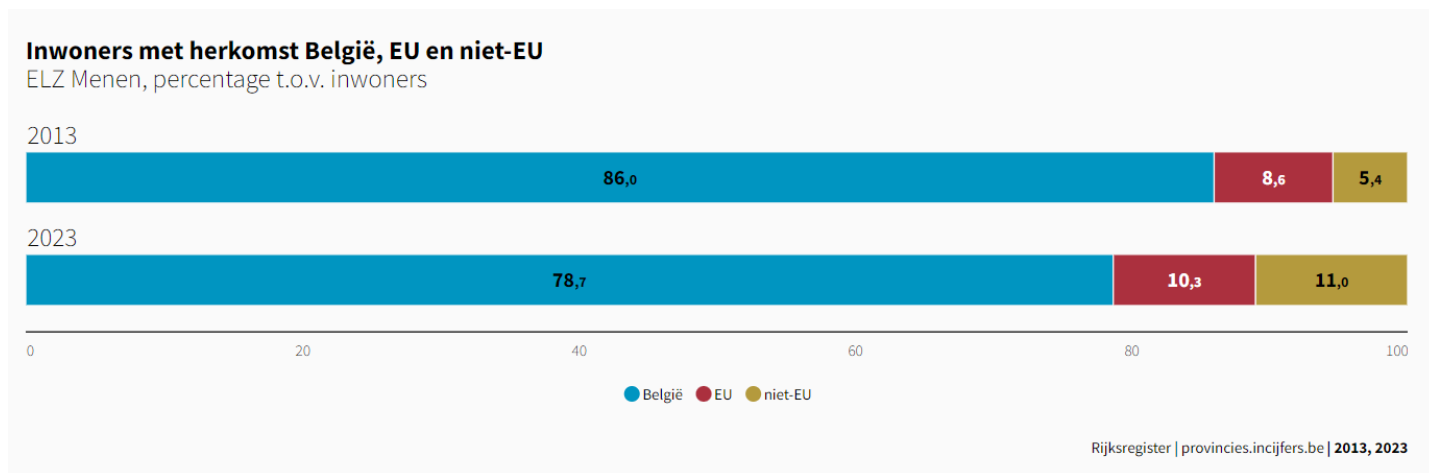
In **ELZ Regio Menen** hebben **8.093** inwoners een andere nationaliteit dan de Belgische. **18.218** inwoners hebben een niet-Belgische herkomst. In vergelijking met het **Vlaams Gewest** is er in **ELZ Regio Menen** een **kleiner** aandeel mensen met een andere dan de Belgische nationaliteit (respectievelijk **9,5%** en **10,8%**) en een **kleiner** aandeel mensen met een niet-Belgische herkomst (respectievelijk **21,3%** en **26%**)

Tabel 6 | Bevolking naar nationaliteit en herkomst, aantal (2023)

	Belgische huidige nationaliteit	niet-Belgische huidige nationaliteit	Belgische herkomst	niet-Belgische herkomst
Menen	29.607	4.841	24.164	10.284
Wervik	17.382	1.831	15.072	4.141
Wevelgem	30.383	1.424	28.011	3.793
Regio Menen	77.372	8.093	67.247	18.218
Vlaams Gewest	6.059.464	732.507	5.026.966	1.765.005

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Grafiek 3 | Inwoners met herkomst België, EU en niet-EU (2021)

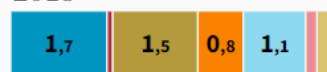
Qua herkomst kan er vastgesteld worden dat de grootste groep uit **Frankrijk** afkomstig is (6.9% t.o.v. inwoners), gevolgd door **Mahreblanden** (3.2%) en **Aziatische of Afrikaanse herkomst** (2.4%)

Grafiek 4 | Inwoners met herkomst niet-EU-landen (2023)

Inwoners met herkomst niet-EU-landen

ELZ Mene, percentage t.o.v. inwoners

2013

2023

0 2 4 6 8 10 12 14

Rijksregister | provincies.incijfers.be | 2013, 2023

Grafiek 5 | Inwoners met herkomst EU-landen (2023)

Inwoners met herkomst EU-landen

ELZ Mene, percentage t.o.v. inwoners

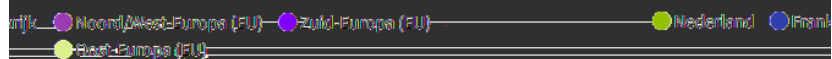
2013

2023

6 8 10 12 14 0 2 4

Rijksregister | provincies.incijfers.be | 2013, 2023

Tabel 7 | Top 10 van herkomstnationaliteit (2023)

	Inwoners naar herkomstnationaliteit
België	67.247
Frankrijk	5.923
Marokko	2.000
Sovjet-Unie	1.225
Roemenië	607
Nederland	525
Afghanistan	480
Polen	414
Algerije	408
Democratische Republiek Congo	383

Bron: Rijksregister | Provincies.incijfers.be

1.6 Huishoudens

De **ELZ Regio Menen** telt in totaal **36.693** huishoudens.

We delen de huishoudens in tabel 8 verder op in 3 grote groepen: de alleenstaanden, meerpersoonshuishoudens met minderjarige kinderen en meerpersoonshuishoudens zonder minderjarige kinderen.

In **ELZ Regio Menen** zijn er **11.742** huishoudens die uit 1 persoon bestaan. Dit is **32%** van het totaal aantal huishoudens. Het aandeel alleenstaanden is **lager** in **ELZ Regio Menen** dan in het **Vlaams Gewest (32,9%)**.

9.410 huishoudens in **ELZ Regio Menen** bestaan uit minstens 2 personen met minderjarige kind(eren). Dit is **25,6%** van het aantal huishoudens. Het aandeel is **hoger** dan in het **Vlaams Gewest (24,4%)**.

Tot slot zijn er in **ELZ Regio Menen** ook **15.541** meerpersoonshuishoudens zonder minderjarige kinderen. Dit is **42,4%** van de huishoudens.

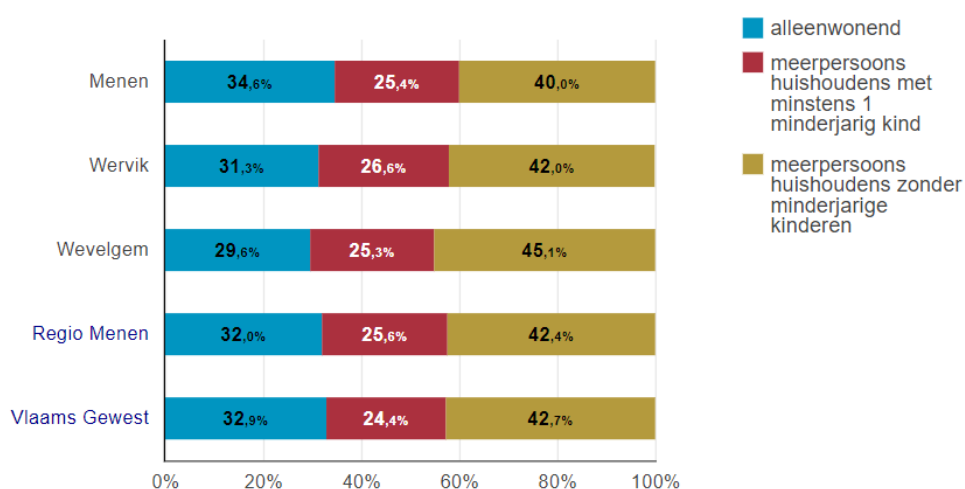
Meerpersoonshuishouden zonder minderjarige kinderen is het meest voorkomende huishoudenstype in het **Vlaams Gewest (42,7%** van de huishoudens). In nagenoeg alle ELZ is dit het meest voorkomende huishoudenstype.

Tabel 8 | Huishoudenstypes (2023)

	private huishoudens	alleenwonend	meerpersoonshuishoudens met minstens 1 minderjarig kind	meerpersoonshuishoudens zonder minderjarige kinderen
Menen	14.823	5.129	3.766	5.928
Wervik	8.189	2.567	2.181	3.441
Wevelgem	13.681	4.046	3.463	6.172
Regio Menen	36.693	11.742	9.410	15.541
Vlaams Gewest	2.920.830	960.488	713.796	1.246.546

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Grafiek 6 | Huishoudenstypes, % t.o.v. alle private huishoudens (2023)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

1.7 Gezondheid en zorg

Gezondheidstoestand

We bespreken hieronder enkele indicatoren die een licht werpen op de gezondheidstoestand van de bevolking.

‘**Statuut chronisch zieken**’ betreft de mensen die in het kader van de ziekteverzekering als chronisch ziek worden geregistreerd.

‘**Prevalentie diabetes**’ verwijst naar de mensen die in het kader van de ziekteverzekering medicatie nemen en/of therapie ondergaan die aan diabetes gerelateerd zijn.

‘**BEL-score**’: wordt door de diensten gezinszorg gehanteerd als maat voor zorgbehoefendheid van ouderen in de thuissituatie. Een score van 35 of meer wordt beschouwd als zwaar zorgbehoevend.

‘**Erkend als persoon met een handicap**’: de Directie-generaal Personen met een handicap beslist na medische evaluatie over een erkenning als persoon met handicap in volgende gevallen:

- ofwel een erkenning bij verlies van verdienvermogen tot een derde of minder dan wat een valide persoon op de gewone arbeidsmarkt kan verdienen,
- ofwel een erkenning bij minstens 7 punten op de schaal van zelfredzaamheid.

In het werkingsgebied van **ELZ Regio Menen** heeft **14,7%** van de verzekerden in de ziekteverzekering een statuut van chronische aandoening. Het aandeel is **hoger** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**.

Per 1.000 personen in de ziekteverzekering zijn er **68** personen met een diabetesbehandeling. Het gemiddelde in het **Vlaams Gewest** is **61**.

De gemiddelde BEL-score van 65-plussers die thuiszorg ontvangen, bedraagt in het **Vlaams Gewest 25,6**. We beschikken hier enkel over de gemiddelde waarden voor de gemeenten, dus voor het werkingsgebied van **ELZ Regio Menen** kon deze waarde niet berekend worden. Op gemeenteniveau varieert de gemiddelde BEL-score van **23,1** in **Wevelgem** tot **25,6** in **Menen**.

Per 1.000 18-plussers zijn er in **ELZ Regio Menen 138,37** personen erkend door de Directie-generaal Personen met een handicap. In het **Vlaams Gewest** ligt dit op **76,84** per 1.000.

Tabel 9 | Gezondheidstoestand

	statuut chronische aandoeningen (t.o.v. personen in de ziekteverzekering) [%] [2021]	prevalentie diabetes per 1.000 personen in de ziekteverzekering [‰] [2021]	gemiddelde B EL-score gezinszorg 65+ [bel score] [2021]	erkend door DG personen met een handicap (t.o.v. inwoners 18+) [per 1.000] [2023]
Menen	15,3	69	25,6	148,16
Wervik	14,6	75	23,9	159,24
Wevelgem	14,1	63	23,1	115,59
Regio Menen	14,7	68	-	138,37
Vlaams Gewest	13,3	61	25,6	76,84

Bron: InterMutualistisch Agentschap, provincies.incijfers.be, Agentschap Zorg en Gezondheid, Vesta systeem van elektronische gegevensuitwisseling FOD Sociale Zekerheid, Directie-generaal Personen met een handicap

Hogere prevalentie diabetes → In ELZ Regio Menen wordt actie ondernomen via Halt2diabetesproject. Inzet op meer screening en meer begeleiding naar gezonde levensstijl.

Dementie

In onze zone wordt samengewerkt met expertisecentrum Sophia rond dementie. Uit cijfers blijkt dat onze zone toch relatief hoog scoort qua aantal personen met dementie. Deze cijfers werden gevonden op dementie.be en geven het gekende aantal in 2018 met daarbij een prognose naar het aantal in 2035:

- Menen: 737 personen met dementie in 2018 → 953 in 2035
- Wervik: 403 personen met dementie in 2018 → 529 in 2035
- Wevelgem: 643 personen met dementie in 2018 → 529 in 2035

Zorgbudget

Een zorgbudget is een maandelijkse tegemoetkoming voor mensen die veel zorg nodig hebben, zoals mensen met ernstige gezondheidsproblemen of een handicap.

We bespreken 2 soorten:

- Het **zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden** (vroeger de zorgverzekering) voor personen die veel zorg nodig hebben, zoals ouderen die in een woonzorgcentrum verblijven (zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in de residentiële zorg) of mensen die thuis veel ondersteuning nodig hebben (zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in de mantel- en thuiszorg).
- Het **zorgbudget voor ouderen met een zorgnood** (vroeger de Tegemoetkoming Hulp aan Bejaarden of THAB) is een financiële tegemoetkoming voor ouderen (vanaf 65 jaar) die moeilijkheden ondervinden bij het uitvoeren van dagelijkse taken. De tegemoetkoming is bedoeld om de kosten ten gevolge van de zorg te vergoeden. Ze wordt enkel toegekend aan personen met een beperkt inkomen

Eerst bekijken we de zorgbudgetten voor zwaar zorgbehoevenden. De zorgbudgetten zijn leeftijdsonafhankelijk, maar het merendeel wordt toegekend aan mensen ouder dan 65 jaar.

In **ELZ Regio Menen** worden **2.424** zorgbudgetten toegekend in een mantel- en thuiszorgsituatie. **1.303** zorgbudgetten worden toegekend omwille van zorg in een residentiële setting.

3.073 zorgbudgetten (thuiszorg en residentiële zorg samen) worden toegekend aan 65-plussers. Dit betekent dat **16,8%** van de 65-plussers een zorgbudget krijgt. Dit aandeel is in **ELZ Regio Menen hoger** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**.

2.036 ouderen, of **11,1%** van de 65-plussers krijgen bovenop een zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden ook een zorgbudget voor ouderen. Dit aandeel is **hoger** dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**.

Tabel 10 | Zorgbudgetten (2022)

	zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in de mantel- en thuiszorg	zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in de residentiële zorg	zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden 65+	zorgbudget voor ouderen
Menen	879	644	1.263	807
Wervik	643	285	772	528
Wevelgem	902	374	1.038	701
Regio Menen	2.424	1.303	3.073	2.036
Vlaams Gewest	184.858	75.961	208.089	90.300

Bron: Vlaamse Sociale Bescherming | provincies.incijfers.be, Directie-generaal Personen met een handicap & Vlaamse Sociale Bescherming

[Preventieve gezondheidszorg](#)

Hieronder volgen een aantal indicatoren die een licht werpen op de mate waarin de bevolking deelneemt aan preventieve gezondheidsacties. Enerzijds betreft het de deelname aan de bevolkingsonderzoeken kankeropsporing, anderzijds betreft het preventieve tandzorgen.

De globale dekkingsgraad voor een **bevolkingsonderzoek kankeropsporing** geeft, binnen de betreffende doelpopulatie, het totaal van het aandeel personen weer die een screening gehad hebben binnen het betreffende bevolkingsonderzoek, die een screening gehad hebben buiten het bevolkingsonderzoek of die een geldige reden hebben om niet deel te nemen.

Voor de borstkankerscreening zijn vrouwen in de leeftijdscategorie 50-69 jaar de doelpopulatie. In het werkingsgebied van **ELZ Regio Menen** bedraagt de totale dekkingsgraad voor de borstkankerscreening **61,8%**. Dit aandeel is **lager** dan het gemiddelde in het **Vlaams Gewest**.

Voor de baarmoederhalskankerscreening behoren vrouwen in de leeftijdscategorie 25-64 jaar tot de doelpopulatie. In het werkingsgebied van **ELZ Regio Menen** bedraagt de totale dekkingsgraad voor de baarmoederhalskankerscreening **63,4%**. Dit aandeel is **ongeveer even hoog als** het gemiddelde in het **Vlaams Gewest**.

Voor de darmkankerscreening behoren mannen en vrouwen in de leeftijdscategorie 56-74 jaar tot de doelpopulatie. In het werkingsgebied van **ELZ Regio Menen** bedraagt de totale dekkingsgraad voor de darmkankerscreening **65%**. Dit aandeel is **hoger** dan het gemiddelde in het **Vlaams Gewest**.

Tabel 11 | Totale dekkingsgraad bevolkingsonderzoeken kankerscreening (2021)

	totale dekkingsgraad borstkankerscreening (t.o.v. vrouwen 50-69 jaar)	totale dekkingsgraad baarmoederhalskankerscreening (t.o.v. vrouwen 25-64 jaar)	totale dekkingsgraad darmkankerscreening (t.o.v. 51-74 jaar)
Menen	59,4	62,3	61,3
Wervik	58,4	62,5	65,5
Wevelgem	66,3	65,2	68,4
Regio Menen	61,8	63,4	65
Vlaams Gewest	63,5	63,6	64,1

Bron: Centrum voor Kankeropsporing vzw, Stichting Kankerregister | provincies.incijfers.be

Regelmatig **tandartsbezoek** wordt, omwille van zijn preventieve waarde, aangeraden en via hogere terugbetaling gestimuleerd. Bijkomend worden ook een aantal behandelingen, zoals tandsteenverwijdering, als preventieve actie beschouwd.

In het werkingsgebied van **ELZ Regio Menen** gaat **39,6%** van de bevolking naar de tandarts vanuit preventief oogpunt. Dit aandeel is **ongeveer even hoog als** gemiddeld in het **Vlaams Gewest**.

Tabel 12 toont het aandeel van de bevolking dat regelmatig, als preventieve maatregel, naar de tandarts gaat.

Tabel 12 | Preventieve mondzorg, % t.o.v. personen in de ziekteverzekering (2021)

	preventieve mondzorg (t.o.v. personen in de ziekteverzekering)
Menen	35,8
Wervik	38,4
Wevelgem	44,3
Regio Menen	39,6
Vlaams Gewest	39,5

Bron: InterMutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be

2. SOCIAAL-ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

In dit hoofdstuk bekijken we de socio-economische positie van de bevolking als geheel en enkele kenmerken van de werkzoekenden zonder werk (WZW).

2.1 Socio-economische positie

De Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ) berekent voor elke persoon een socio-economische positie. Er wordt in eerste instantie een onderscheid gemaakt tussen de werkende bevolking, de werkzoekende bevolking, en de niet-beroepsactieve bevolking:

De **werkende bevolking** omvat de loontrekkenden met één of meer jobs in loondienst (zowel in de private- als in de overheidssector), de zelfstandigen en de helpers. Een helper staat een zelfstandige bij in de uitoefening van diens beroep zonder hiervoor door een arbeidsovereenkomst verbonden te zijn.

De **werkzoekenden** zijn degenen met een werkloosheidsuitkering of een overbruggingsuitkering.

De **niet-beroepsactieve groep** wordt gedefinieerd als het deel van de bevolking dat zich niet aanbiedt op de arbeidsmarkt, maar wel een uitkering krijgt vanuit de Belgische sociale zekerheid, bijvoorbeeld kinderbijslag, loopbaanonderbrekingsvergoeding, pensioen, leefloon of financiële hulp, tegemoetkoming aan personen met een handicap.

Naast deze drie hoofdcategorieën wordt een restcategorie ‘**anderen**’ omschreven. Dit is een zeer diverse groep van personen die geen directe link hebben met de Belgische sociale zekerheid, bijvoorbeeld grensarbeiders, personen die in België werken voor een organisatie/onderneming die niet bijdrageplichtig is aan de Belgische sociale zekerheid, huishoudpersoneel dat niet is aangegeven bij de RSZ, maar ook huisvrouwen/huismannen, kinderen die niet gekend zijn bij de diensten voor kinderbijslag, geschorste werkzoekenden, ouderen van wie de partner het gezinspensioen ontvangt, Deze groep anderen bevat zowel niet-beroepsactieven (vb. huismannen en -vrouwen), als werkenden (vb. werknemers bij de Europese instellingen). Lokaal dient men er rekening mee te houden dat de samenstelling van deze restgroep erg kan verschillen.

In het werkingsgebied van **ELZ Regio Menen** heeft **43,8%** van de bevolking een job (werkend), **1,3%** van de bevolking is werkzoekend met een RVA-uitkering en **49,5%** van de bevolking is niet beroepsactief. **5,4%** van de bevolking in de ELZ is niet gekend bij de Belgische sociale zekerheid.

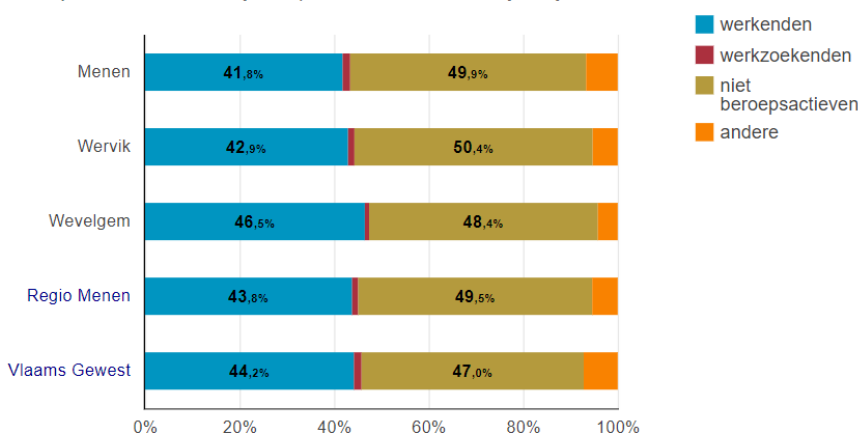
Tabel 13 | Socio-economische positie, aantal (2021)

	werkenden	werkzoekenden	niet-beroepsactieven	andere socio-economische positie
Menen	14.132	550	16.892	2.256
Wervik	8.098	263	9.519	1.004
Wevelgem	14.665	284	15.255	1.325
Regio Menen	36.895	1.097	41.666	4.585
Vlaams Gewest	2.948.005	105.002	3.136.188	481.829

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ | provincies.incijfers.be

In vergelijking met het **Vlaams Gewest** is er in de **ELZ Regio Menen** een **ongeveer even groot** aandeel werkenden, een **ongeveer even groot** aandeel werkzoekenden, een **groter** aandeel niet-beroepsactieven en een **kleiner** aandeel ‘anderen’.

Grafiek 7 | Socio-economische positie, % t.o.v. alle inwoners (2021)

Bron: DWH AM&SB, KSZ | provincies.incijfers.be

Niet-beroepsactieven

Om zicht te krijgen op de samenstelling van de groep niet-beroepsactieven, wordt deze groep hieronder verder bekeken in detail. De twee grootste groepen binnen de groep niet-beroepsactieven zijn de (brug)gepensioneerden en de kinderen die recht hebben op kinderbijslag.

In **ELZ Regio Menen** is **22,0%** van de bevolking (brug)gepensioneerd. **23,8%** van de bevolking is een rechtgevend kind voor kinderbijslag.

Tabel 14 | Detail van de niet-beroepsactieven, % t.o.v. alle inwoners (2021)

	in volledige loopbaan onderbreking	vrijgestelde werkzoekenden	personen met leefloon / financiële hulp	(brug) gepensioneerden	rechtgevende kinderen voor kinderbijslag	volledige arbeidsongeschikten	personen met tegemoetkoming aan personen met een handicap
Menen	0,1	0,4	0,6	21,6	24	2,6	0,7
Wervik	0,1	0,3	0,3	22,6	24,3	2,2	0,6
Wevelgem	0,1	0,2	0,3	22,1	23,4	1,8	0,5
Regio Menen	0,1	0,3	0,4	22,0	23,8	2,2	0,6
Vlaams Gewest	0,1	0,3	0,6	20,2	23,2	2,1	0,5

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ | provincies.incijfers.be

Werkzoekenden

Om de groep van de werkzoekenden meer in detail te beschrijven, gebruiken we verder de gegevens van de VDAB. Deze omvatten alle werkzoekenden zonder werk (WZW), een groep die ruimer gedefinieerd is dan de groep werkzoekenden zoals hoger beschreven door de KSZ. Zo zijn bijvoorbeeld werkzoekenden zonder werk die geen werkloosheidsuitkering krijgen wel opgenomen in de VDAB-cijfers. Tabel 15 geeft de cijfers voor het totaal van de werklozen en voor de jongere werklozen apart.

Op 1/1/2022 waren er in het werkingsgebied van **ELZ Regio Menen 1.957** werkzoekenden zonder werk. Dit is **4%** van de bevolking op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar). Het aandeel WZW ligt in het werkingsgebied van **ELZ Regio Menen even hoog als** in het **Vlaams Gewest (4,3%)**.

Er waren op 1/1/2022 **348** jonge WZW. Berekend t.o.v. de leeftijdsgroep 18-24 jaar is dit **5,4%**. Het aandeel jonge WZW ligt daarmee in het werkingsgebied van **ELZ Regio Menen hoger dan** in het **Vlaams Gewest (4,7%)**.

Tabel 15 | Werkzoekenden zonder werk, aantal en % t.o.v. leeftijdsgroep (2022)

	WZW [aantal]	WZW (t.o.v. inwoners 18-64 jaar) [%]	WZW 18-24 jaar [aantal]	WZW 18-24 jaar (t.o.v. inwoners 18-24 jaar) [%]
Menen	966	4,9	171	6,4
Wervik	458	4,2	83	5,8
Wevelgem	533	2,9	94	3,9
Regio Menen	1.957	4	348	5,4
Vlaams Gewest	173.234	4,3	24.263	4,7

Bron: VDAB en Rijksregister | provincies.incijfers.be

2.2 Armoede-indicatoren

Tegemoetkomingen

De **verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering** maakt de gezondheidszorg goedkoper voor personen met een laag inkomen. Omdat de tegemoetkoming voor verschillende groepen automatisch verkregen wordt, is het aantal rechthebbenden op deze tegemoetkoming, en de personen die daarvan ten laste vallen, dus een goede indicator om een inschatting te maken van de groep met een laag inkomen.

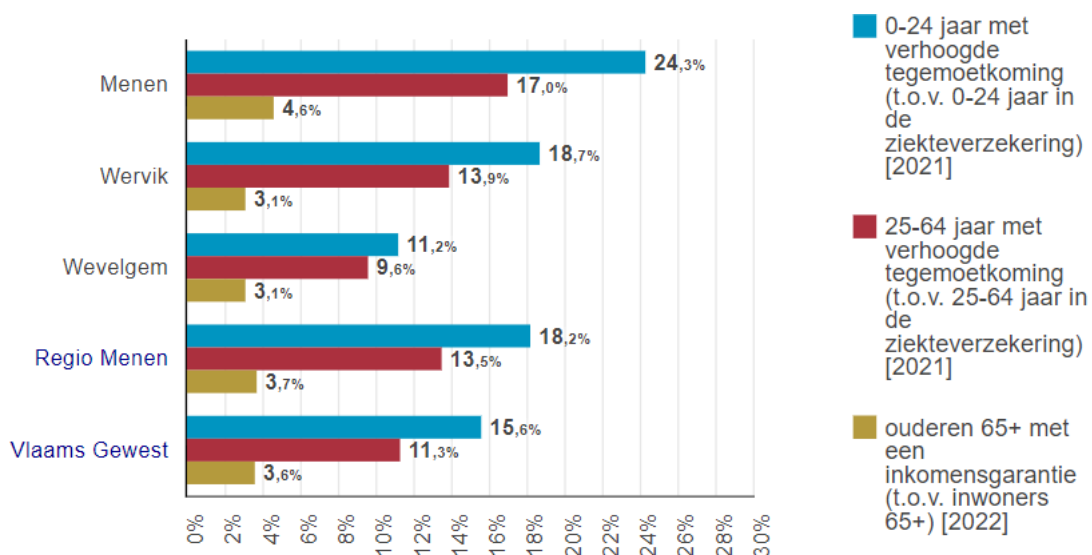
Bij de oudere bevolking is dit minder het geval omdat het netto belastbaar inkomen bij 65-plussers niet altijd goed overeenkomt met het reëel beschikbaar inkomen (er wordt geen rekening gehouden met aanvullende pensioenen, roerende inkomsten en het kadastraal inkomen). Voor de oudere leeftijdsgroep tonen we hier de **inkomensgarantie voor ouderen (IGO)**, een uitkering die toegekend wordt aan 65-plussers die niet over voldoende financiële middelen beschikken.

18,2% van de kinderen en jongeren (0-24 jaar) in de **ELZ Regio Menen** heeft een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering. Dit betekent dat dit kinderen en jongeren zijn die opgroeien in een gezin met een laag inkomen. Het aandeel in **ELZ Regio Menen** is **hoger** dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**.

13,5% van de bevolking van 25-64 jaar in **ELZ Regio Menen** heeft een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering. Dit aandeel is **hoger** dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**.

Tot slot ontvangt **3,7%** van de ouderen (65+) een inkomensgarantie voor ouderen. Dit aandeel is **ongeveer even hoog** als gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**.

Grafiek 8 | Verhoogde tegemoetkoming bij 0-64-jarigen en IGO bij 65-plussers, % t.o.v. leeftijdsgroep

Bron: IMA | provincies.incijfers.be, Federale Pensioendienst | provincies.incijfers.be

Kansarmoede-index Kind & Gezin

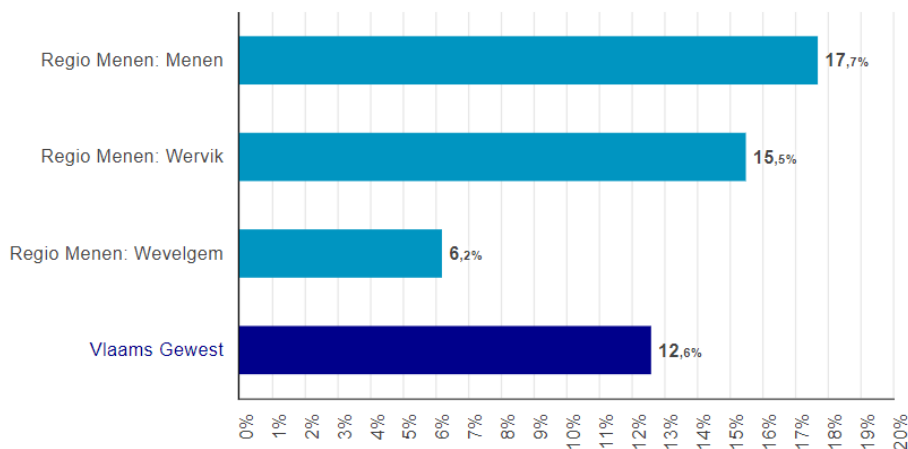
De kansarmoede-index van Kind en Gezin is een inschatting van het aandeel kinderen van 0 tot 3 jaar dat opgroeit in een kansarm gezin. Omdat het om kleine aantallen gaat, neemt Kind en Gezin hiervoor een gemiddelde over drie jaar. De kansarmoede wordt ingeschat door de regioverpleegkundigen tijdens de contacten bij gezinnen aan huis. Een gezin dat op minstens drie van de onderstaande criteria scoort, wordt daarbij beschouwd als kansarm:

- het maandinkomen van een gezin
- de arbeidssituatie van de ouders
- de opleiding van de ouders
- de huisvesting
- de ontwikkeling van de kinderen
- de gezondheid

De kansarmoede-index van Kind en Gezin bedraagt **12,6** voor het **Vlaams Gewest**. De waarden voor de gemeenten van de **ELZ Regio Mene**n variëren van **6,2** in **Regio Mene**n: **Wevelgem** tot **17,7** in **Regio Mene**n: **Mene**n.

De kansarmoede-index van Kind en Gezin is niet beschikbaar op het niveau van de eerstelijnszones.

Grafiek 9 | Kansarmoede-index Kind en Gezin (2022)

Bron: Opgroeien | provincies.incijfers.be

Betalingsproblemen

Mensen met beperkte financiële middelen hebben vaak te kampen met betalingsproblemen. Drie soorten betalingsproblemen worden van naderbij bekeken:

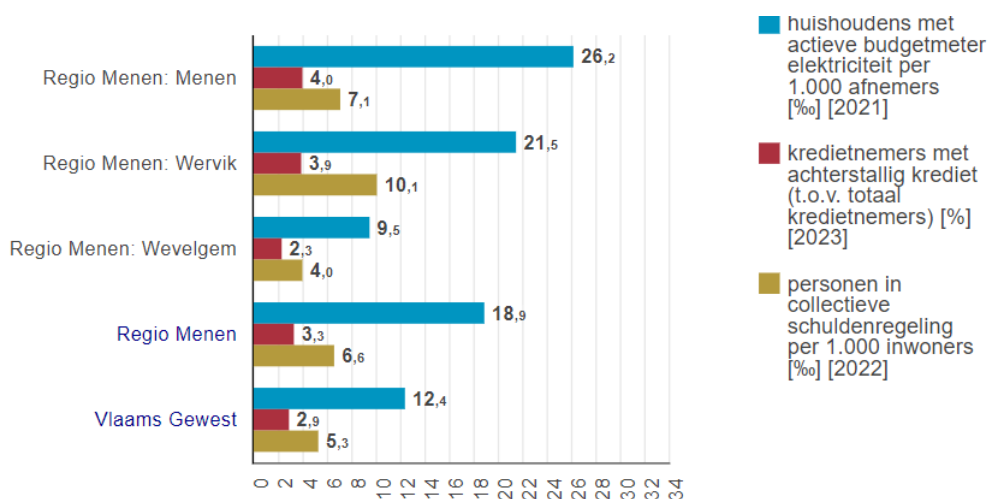
- het aandeel huishoudens met een actieve budgetmeter voor elektriciteit
- het aandeel kredietnemers met minstens één achterstallig krediet
- het aandeel personen dat zich in een collectieve schuldenregeling bevindt

In het werkingsgebied van **ELZ Regio Menen** hebben **18,9** per 1.000 huishoudens een actieve budgetmeter voor elektriciteit. Dit aandeel is **hog**er dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**.

3,3% van de kredietnemers heeft minstens 1 achterstallig krediet. Dit aandeel is **ongeveer gelijk** aan het gemiddelde in het **Vlaams Gewest**.

Per 1.000 inwoners hebben **6,6** personen een collectieve schuldenregeling. Dit is **hog**er dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**.

Grafiek 10 | Betalingsproblemen (2022)

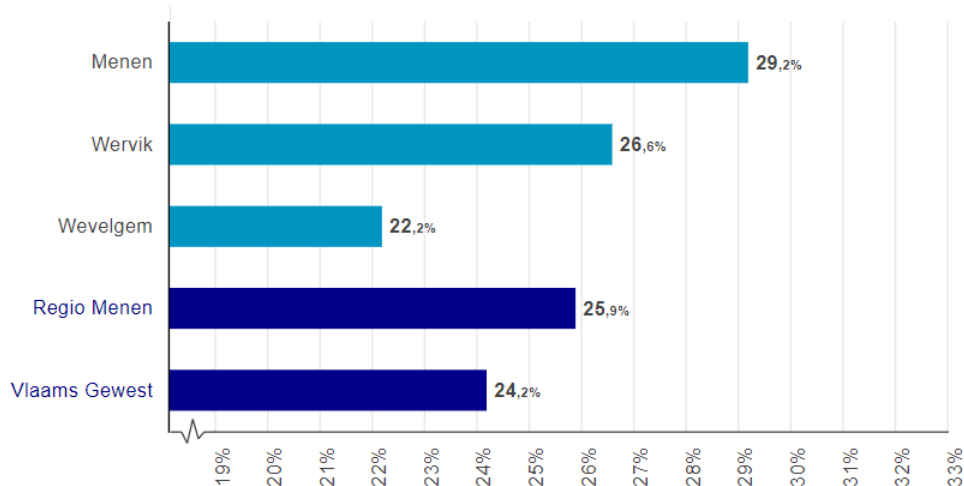
Bron: VREG | provincies.incijfers.be, NBB - CKP | provincies.incijfers.be

Onderconsumptie tandartsbezoek

Ondanks de financiële stimulansen om preventief tandartsbezoek te stimuleren, is het voor gezinnen met financiële problemen vaak niet mogelijk om een tandarts te betalen, waardoor een tandartsbezoek, en zeker een preventief tandartsbezoek, uitgesteld of afgelast wordt. De onderconsumptie van tandartsbezoeken wordt dan ook vaak als graadmeter voor kansarmoede gezien.

In het werkingsgebied van **ELZ Regio Menen** ging **25,9%** van de inwoners de laatste 3 jaar niet naar een tandarts. Dit aandeel is **hog**er dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**.

Grafiek 11 | Geen tandartsbezoek tijdens de laatste drie jaar, % t.o.v. personen in de ziekteverzekering (2021)

Bron: IMA | provincies.incijfers.be

2.3 Risicokenmerken van leerlingen

In het kader van gelijke onderwijskansen worden een aantal kenmerken van de sociaal-economische status van leerlingen bijgehouden. Het betreft lage opleiding van de moeder, thuistaal niet-Nederlands en het krijgen van een schooltoelage. Leerlingen met deze SES-kenmerken hebben een hoger risico op vroegtijdige schooluitval (verlaten van het onderwijs zonder diploma). Het zijn daardoor risicokenmerken voor kansarmoede. We bekijken deze gegevens voor zowel het basisonderwijs als voor het secundair onderwijs. Het gaat hier telkens over de leerlingen die in de gemeente wonen, onafhankelijk in welke gemeente ze naar school gaan.

Naast de SES-kenmerken bekijken we ook de vroegtijdige schoolverlaters, dat zijn jongeren die zonder diploma het secundair onderwijs verlaten en geen verdere opleiding meer volgen, althans in het onderwijs dat valt onder de Vlaamse Gemeenschap, én in het jaar dat volgt op het verlaten van het onderwijs.

Gewoon basisonderwijs

In het werkingsgebied van **ELZ Regio Menen** wonen **8.601** kinderen die gewoon basisonderwijs volgen. Dit is inclusief het Franstalig onderwijs in de faciliteitengemeenten. Voor de risico-indicatoren wordt dit Franstalig onderwijs niet meegenomen.

24,8% van de leerlingen in het gewoon basisonderwijs heeft een laag opgeleide moeder. Dit aandeel is **hoger** dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**.

40,0% van de kinderen gewoon basisonderwijs ontvangt een schooltoelage. Dit aandeel is in **ELZ Regio Menen hoger** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**.

19,3% van de kinderen gewoon basisonderwijs spreekt thuis een andere taal dan het Nederlands. Dit aandeel ligt **lager** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**.

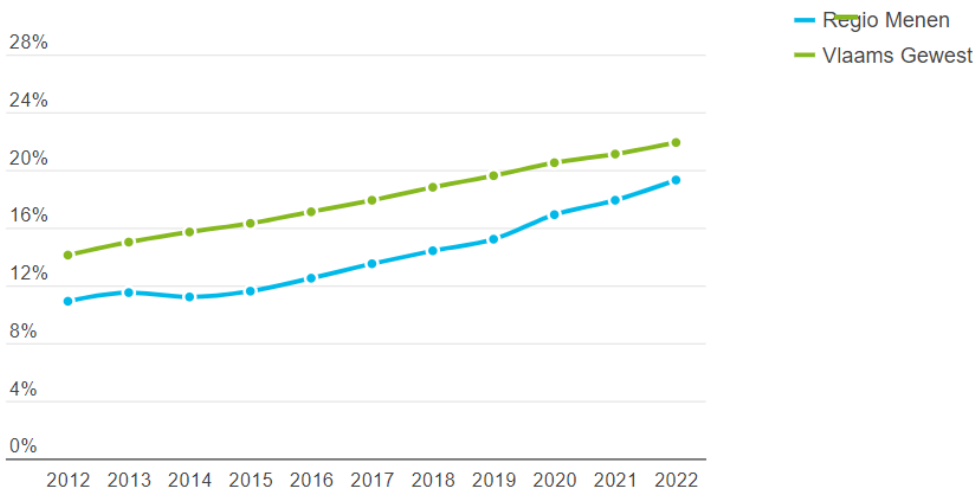
Tabel 16 | Risicokenmerken leerlingen basisonderwijs naar woonplaats, aantal en % t.o.v. ln. BO (2022)

	leerlingen gewoon basisonderwijs [aantal]	leerlingen basisonderwijs met een laag opgeleide moeder (t.o.v. ln. BO) [%]	leerlingen basisonderwijs die een schooltoelage ontvangen (t.o.v. ln. BO) [%]	leerlingen basisonderwijs die thuis geen Nederlands spreken (t.o.v. ln. BO) [%]
Menen	3.442	33,1	49,7	29,6
Wervik	1.914	21,6	41,1	18,4
Wevelgem	3.245	17,9	29,2	8,9
Regio Menen	8.601	24,8	40	19,3
Vlaams Gewest	654.782	19,8	37,8	21,9

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

In grafiek 12 wordt de evolutie getoond van het aandeel kinderen gewoon basisonderwijs dat een andere thuistaal heeft dan het Nederlands. Het aandeel kinderen basisonderwijs met een andere taal dan het Nederlands als thuistaal stijgt in de **ELZ Regio Menen** van **10,9%** in 2012 naar **19,3%** in 2022. De evolutie in het **Vlaams Gewest** is ook stijgend.

Grafiek 12 | Evolutie leerlingen gewoon basisonderwijs met thuistaal niet-Nederlands naar woonplaats, % t.o.v. ln. gewoon BO (2012-2022)

Bron: Onderwijs Vlaanderen | provincies.incijfers.be

Gewoon secundair onderwijs

In het werkingsgebied van de ELZ wonen **5.455** leerlingen die gewoon secundair onderwijs volgen. De risicokenmerken worden berekend voor de leerlingen in het gewoon secundair onderwijs, inclusief het gewoon deeltijds beroepsonderwijs, maar zonder de leerlingen in het Franstalig onderwijs in Vlaanderen (in de faciliteitengemeenten).

25,7% van die leerlingen heeft een laag opgeleide moeder. Dit aandeel is **hoger** dan gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**.

40,2% van de leerlingen gewoon secundair onderwijs ontvangt een schooltoelage. Dit aandeel is in de **ELZ Regio Menen hoger dan** gemiddeld in het **Vlaams Gewest**.

15,1% van de leerlingen gewoon secundair onderwijs gebruikt als thuistaal een andere taal dan het Nederlands. Dit aandeel ligt **lager** dan gemiddeld in het Vlaamse Gewest.

Tabel 17 | Risicokenmerken leerlingen secundair onderwijs naar woonplaats, aantal en % t.o.v. ln. SO (2022)

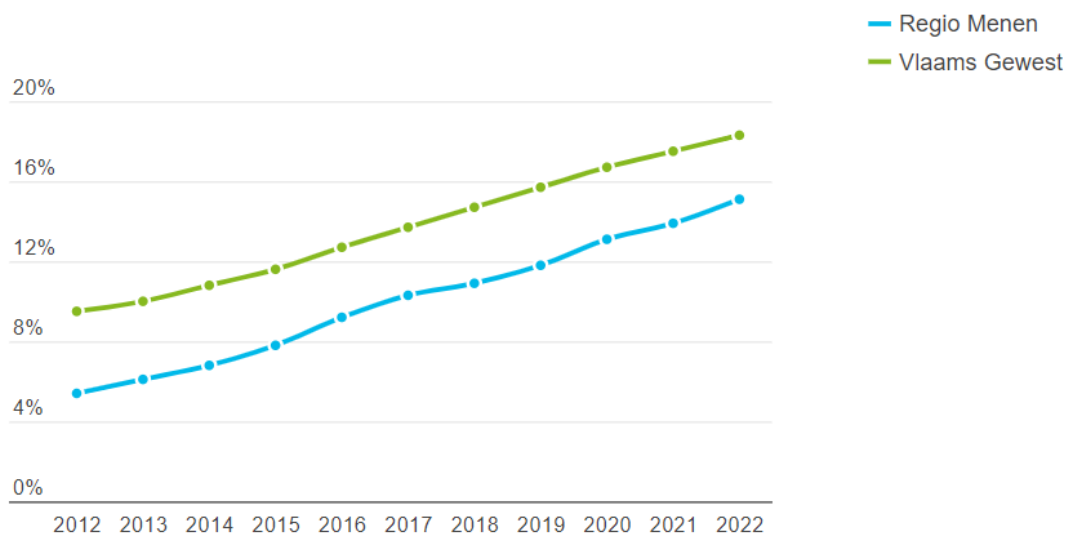
	leerlingen gewoon voltijds SO [aantal]	leerlingen secundair onderwijs met een laag opgeleide moeder (t.o.v. ln. SO) [%]	leerlingen secundair onderwijs die een schooltoelage ontvangen (t.o.v. ln.SO) [%]	leerlingen secundair onderwijs die thuis geen Nederlands spreken (t.o.v. ln.SO) [%]
Menen	2.145	34,4	50	24
Wervik	1.277	21,8	40	9,9
Wevelgem	2.033	18,9	29,7	8,9
Regio Menen	5.455	25,7	40,2	15,1
Vlaams Gewest	429.689	21,9	39,4	18,3

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

In grafiek 13 wordt de evolutie getoond van het aandeel kinderen gewoon secundair onderwijs dat een andere thuistaal heeft dan het Nederlands.

Het aandeel kinderen secundair onderwijs met een andere taal dan het Nederlands als thuistaal stijgt in de **ELZ Regio Menen** van **5,4%** in 2012 naar **15,1%** in 2022. De evolutie in het **Vlaams Gewest** is ook stijgend.

Grafiek 13 | Evolutie leerlingen secundair onderwijs met thuistaal niet-Nederlands naar woonplaats, t.o.v. ln. SO (2012-2022)

Bron: Onderwijs Vlaanderen | provincies.incijfers.be

Vroegtijdige schoolverlaters

Een vroegtijdige schoolverlater (VSV) wordt gedefinieerd als een leerling die niet langer leerplichtig is en die een regulier kwalificerend traject van het Vlaams secundair onderwijs verlaat zonder kwalificatie met beroepsfinaliteit, dan wel een finaliteit doorstroom hoger onderwijs. Een vroegtijdige schoolverlater verlaat dus het Vlaams secundair onderwijs zonder een diploma te behalen.

Het aandeel wordt berekend als de verhouding tussen het aantal vroegtijdige schoolverlaters op de som van de vroegtijdige schoolverlaters en de gekwalificeerde schoolverlaters.

In het werkingsgebied van **ELZ Regio Menen** waren er **101** vroegtijdige schoolverlaters in 2021. Dit betekent dat **11,9%** van de schoolverlaters geen diploma of getuigschrift behaalt. Dit aandeel is **even hoog als** het aandeel in het **Vlaams Gewest**. We zien duidelijk een **stijgende lijn** qua aantal.

Tabel 18 | Vroegtijdige schoolverlaters, aantal en % t.o.v. alle schoolverlaters (2021)

	vroegtijdige schoolverlaters [aantal]	vroegtijdige schoolverlaters (t.o.v. schoolverlaters) [%]
Menen	52	15
Wervik	17	9,3
Wevelgem	32	10
Regio Menen	101	11,9
Vlaams Gewest	7.710	11,7

Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap | provincies.incijfers.be

3. SOCIAAL-CULTURELE ONTWIKKELINGEN

Met sociaal-culturele ontwikkelingen bedoelen we sociale en culturele normen, zoals levensstijl, sociale trends en gedrag. Hieronder vallen o.a. informele zorg, vrijwilligerswerk en sport & vrije tijd.

Hierover bestaan geen cijfers op het niveau van de ELZ. We zullen deze thema's dan ook bespreken op het niveau van het lokaal bestuur.

3.1 Informele zorg

Informele zorg wordt verstaan als **alle zorg en ondersteuning geboden door niet-professionelen waarbij verschillende verschijningsvormen bestaan, zoals: zelfzorg, mantelzorg occasionele zorg of vrijwilligerswerk**. Op het niveau van de lokale besturen zit de expertise/ondersteuning hierrond vaak in de lokale dienstencentra.

Menen

In Menen zijn er zorgcafés waar mantelzorgers elkaar kunnen treffen om ervaringen uit te wisselen. Er kan geen mantelzorgpremie worden aangevraagd.

Menen is een dementievriendelijke gemeente met o.a. een infopunt dementie, familiegroepen.... Men voorziet ook een opleiding voor de medewerkers rond dementie.

Wervik

In Wervik is er een mantelzorgcafé waar mantelzorgers elkaar kunnen ontmoeten. Er kan geen mantelzorgpremie worden aangevraagd.

In Wervik is men momenteel aan het nadenken om ook stappen te ondernemen richting een dementievriendelijke gemeente.

Wevelgem

In Wevelgem kan een mantelzorger zich registreren om zo extra ondersteuning te krijgen. Er kan geen mantelzorgpremie worden aangevraagd.

Wevelgem is ook een dementievriendelijke gemeente met o.a. praatcafé Dementie, infopunt Dementie, dementiewandelingen, onderwijspakket rond dementie....

4. TECHNOLOGISCHE ONTWIKKELINGEN

Digitale vaardigheden

Volgens de nieuwe Europese definities, die sinds 2021 gelden, heeft 54% van de Belgen (van 16 tot 74 jaar) minstens een basiskennis van digitale vaardigheden. Mannen scoren hierbij gemiddeld iets beter dan vrouwen (57% tegenover 52%).

De digitale kloof is aanzienlijk tussen personen met een laag opleidingsniveau (26%) en hoogopgeleiden (77%). Deze kloof is ongeveer even breed tussen personen uit een gezin met het laagste inkomenskwintiel¹⁴ (32%) en deze uit het hoogste kwintiel (79%).

Bij een opsplitsing naar socio-economische situatie zien we dat studenten over de meeste digitale vaardigheden beschikken (75% met minstens basiskennis), terwijl dit bij werkenden 64% is.

Werklozen (42%) en gepensioneerden (31%) zijn duidelijk minder digitaal geletterd.

Een vergelijking tussen de gewesten leert dat de Brussel het best scoort (62% met minstens basiskennis) tegenover 54% in Vlaanderen en 51% in Wallonië.

Uitgebreide cijfers over digitale vaardigheden en verdere ontwikkelen kan men raadplegen via de [barometer van de informatiemaatschappij](#) (Statbel)

Globaal medisch dossier

Het hebben van een GMD gebruikt men als indicator binnen het meten van de digitale vaardigheden/kennis.

Tabel 19. Aantal rechthebbenden in de ziekteverzekering met globaal medisch dossier bij een huisartsenpraktijk in % (2018)

	globaal medisch dossier (t.o.v. personen in de ziekteverzekering)
Menen	87,4
Wervik	88,3
Wevelgem	91,1
ELZ Menen	89,0

Bron InterMutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be

5. ECOLOGISCHE ONTWIKKELINGEN

Bij de ecologische ontwikkelingen kijkt men naar fysieke factoren die een invloed kunnen hebben op de populatie of de werking. Hierbij hoort o.a. infrastructuur, transport, milieu.....

5.1 Wonen

Bebouwingsgraad

Voor we in detail gaan kijken naar de woongelegenheden en hun kenmerken, werpen we eerst een blik op de bebouwingsgraad. Dit cijfer geeft ons zicht op het aandeel van de ruimte dat ingenomen wordt door gebouwen, zonder rekening te houden met de functie van die gebouwen. De bebouwingsgraad is het resultaat van een analyse van het Grootschalig Referentiebestand (GRB). In

ELZ Regio Menen bedroeg de bebouwingsgraad in 2022 **8,6%**. In **West-Vlaanderen** is dit **5,0%** en in het **Vlaams Gewest** **5,2%**

Woongelegenheden

In **ELZ Regio Menen** is **11,8%** van de woongelegenheden met woonfunctie **een appartement**; **87,4%** is een **individuele woning** en tot slot is **0,8%** van de woongelegenheden met woonfunctie een **collectieve woning**.

In **ELZ Regio Menen** zijn er **34.073 woongelegenheden** in **ééngesinswoningen** en **5.811** woongelegenheden in **meergezinswoningen**. Dat komt neer op **85,4% ééngesinswoningen** en **14,6% meergezinswoningen**. Binnen de categorie van meergezinswoningen zijn er in de gekozen gebieden **39,3%** meergezinswoningen met maximum 5 woongelegenheden; **24,1%** meergezinswoningen met 6- 10 woongelegenheden en **36,6%** meergezinswoningen met meer dan 10 woongelegenheden.

5.2 Sociaal Wonen

Sociale huurwoningen

Onderstaande tabel geeft het totaal aantal sociale huurwoningen weer. Deze kunnen in het beheer zijn van een sociale huisvestingsmaatschappij (SHM) of van een sociaal verhuurkantoor (SVK). Sociale woningen die eigendom zijn van en beheerd worden door een lokaal bestuur of een andere sociale woonactor worden hier niet meegeteld.

Tabel 20. Sociale huurwoningen (2022)

	Huurwoningen SHM	Huurwoningen SVK	Totaal
Menen	1.498	84	1.582
Wervik	886	30	916
Wevelgem	785	43	828
ELZ Regio Menen	3.169	157	3.326
Vlaams Gewest	150.228	12.470	162.698

Bron: Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen | provincies.incijfers.be

In **ELZ regio Menen** woont **9,1%** van de private huishoudens in een sociale woning; in het **Vlaams Gewest** **65,6%**. Opgesplitst komt dit op **10,7%** voor **Menen**, **11,3%** in **Wervik** en **6%** in **Wevelgem**.

Bindend sociaal objectief

Om het sociaal woonaanbod in Vlaanderen versneld uit te breiden en geografisch te verspreiden kreeg elke gemeente een Bindend Sociaal Objectief (BSO) opgelegd. Dit Bindend Sociaal Objectief legt aan de gemeente op hoeveel sociale huurwoningen zij op haar grondgebied moet realiseren tegen 2025. De nulmeting gebeurde op 31/12/2007 en hield rekening met het aantal huishoudens in die gemeente op 01/01/2008. Voor de nulmeting werden de sociale huurwoningen van de sociale huisvestingsmaatschappijen en de sociale verhuurkantoren mee in rekening gebracht.

Gemeenten met reeds 9% sociale huurwoningen kregen geen BSO opgelegd (BSO=0), gemeenten met minder dan 3% sociale huurwoningen dienden een inhaalbeweging te doen.

Elk jaar wordt het sociaal woonaanbod opnieuw gemeten door Wonen Vlaanderen. Bij deze meting worden de SHM- en SVKhuurwoningen in rekening gebracht, alsook de sociale woningen van lokale besturen en het Vlaams Woningfonds.

ELZ Regio Menen heeft een BSO van **206**. Bij het netto toename gerealiseerd sociaal huuraanbod wordt gekeken naar het verschil tussen het totaal reeds gerealiseerd sociaal huuraanbod op 31/12/2022 en de nulmeting. In **ELZ Regio Menen** heeft men sinds het opleggen van het BSO reeds **614** sociale huurwoningen gerealiseerd. Binnen het werkingsgebied van **ELZ Regio Menen** plant men de toekomst **160** sociale huurwoningen te bouwen. Dat betekent dat de som van het aantal gerealiseerde en geplande sociale huurwoningen in de gekozen gebieden gelijk is aan **774**. Zo bekomt de gekozen gebieden op 31/12/2022 een saldo van het BSO (na het gerealiseerde en geplande sociale huuraanbod) van **-568**. M.a.w. werden er **beduidend meer sociale woningen gebouwd (of gepland) dan men opgelegd kreeg**.

Kandidaat-huurders

Onderstaande tabel geeft zicht op de unieke kandidaat-huurders op de wachtlijsten van de sociale huisvestingsmaatschappijen naar de gemeente waar men gedomicilieerd is.

Tabel 21 | Unieke kandidaat-huurders sociale woningen op wachtlijst (2021)

Menen	1.010
Wervik	293
Wevelgem	539
ELZ Regio Menen	1.842
Vlaams Gewest	164.378

Bron: Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen | provincies.incijfers.be

Dak – en thuislozen

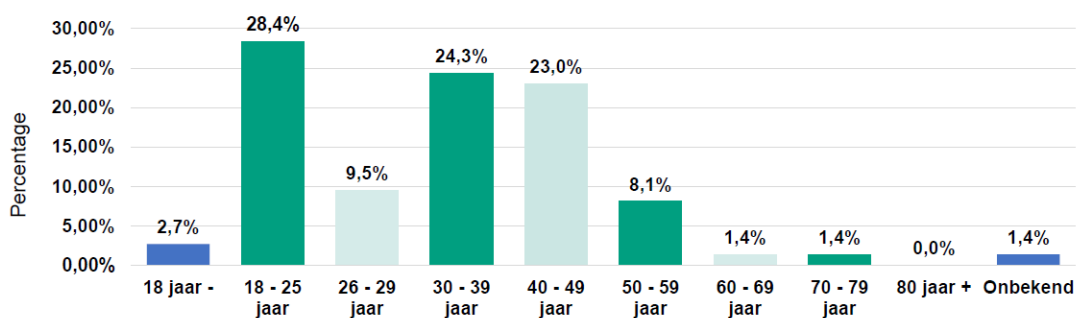
In de nacht van 28 op 29 oktober 2021 werden in Zuid-West-Vlaanderen **1.313** personen geteld die dak- of thuisloos zijn. Het gaat om **834 volwassenen** en er werden ook **479 minderjarige kinderen** geteld die deze precare verblijfplaats delen met hun ouder(s).

66.4% van de personen waren mannen, **33.3%** waren vrouwen.

Qua opsplitsing zijn er enkel gegevens beschikbaar over **Stad Menen**. Daar telde men **74 volwassenen** en **67 minderjarige kinderen**. **55.4%** hiervan waren mannen, **43.2%** vrouwen en **1.4%** andere.

De grootste groep bevond zich in de **leeftijdscategorie 18-25 jaar (28.4%)**. Gevolgd door 30-39 jaar (**24.3%**) en 40-49 jaar (**23%**)

Leeftijd

Nationaliteit

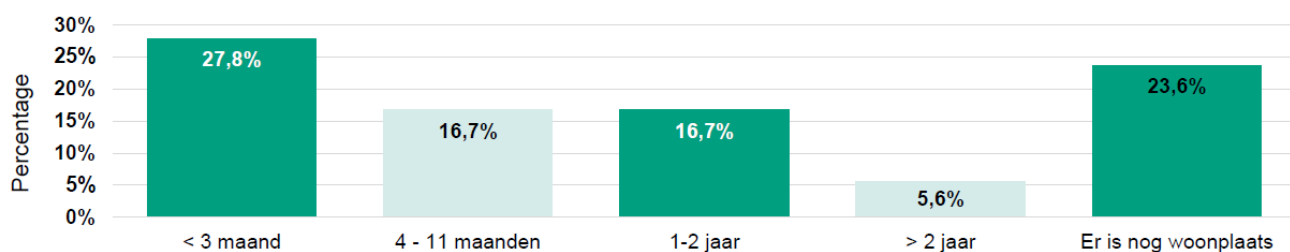
Bij niet-Belgen

De meesten van de getelde personen zijn **minder dan 3 maand dak- of thuisloos (27.8%)**.

De meest voorkomende gezondheidsproblemen binnen de groep zijn **mentale problemen (28.4%)** en **verslavingsproblematiek (25.7%)**.

Duur dak- en thuisloosheid

Gezondheid (vermoeden van)

Bron: Koning Boudewijnstichting, W13

Het volledige rapport wordt als bijlage toegevoegd bij deze omgevingsanalyse.

5.3 Zorgaanbod

Zorgaanbod voor ouderen

In het **zorgaanbod voor ouderen** bekijken we de aanbodratio van de **woonzorgcentra (WZC)** en de **dagverzorgingscentra (DVC)**. Een aanbodratio is de verhouding tussen de gerealiseerde capaciteit en het aantal ouderen in de desbetreffende leeftijdsgroep. We maken telkens een onderscheid tussen de leeftijdsgroepen van 65 jaar en ouder en 80 jaar en ouder.

In het werkingsgebied van **ELZ Regio Menen** zijn er per 100 65-plussers **7,5** plaatsen in de WZC. Berekend per 100 80-plussers betreft het **24,9** plaatsen.

Het aanbod in de DVC is geringer, de aanbodratio wordt hier berekend per 10.000 mensen in de desbetreffende leeftijdscategorie. Per 10.000 65-plussers zijn er in het werkingsgebied van **ELZ Regio Menen 2,7** plaatsen DVC. Per 10.000 80-plussers bedraagt de capaciteit van de DVC **8,9**.

Verder kijken we bij het zorgaanbod naar de **gepresteerde uren gezinszorg**. Een dienst voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg helpt thuis met persoonsverzorging, hulp in het huishouden, de schoonmaak, soms ook oppas en hulp bij karweitjes. Bij de gezinszorg weten we hoeveel uren er gemiddeld bij cliënten van een bepaalde leeftijdsgroep werden gepresteerd. Bij de cliënten van 65 jaar of ouder wordt gemiddeld genomen **10,5** uren gezinszorg per jaar gepresteerd. Dat aantal is in het werkingsgebied van **ELZ Regio Menen hoger** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**. Wanneer we de gepresteerde uren bij de 80-plussers bekijken (t.o.v. alle 80-plussers in het gebied), dan stellen we vast dat er in **ELZ Regio Menen** gemiddeld **24** uren gezinszorg per jaar worden gepresteerd. Dit aantal is **hoger** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**.

Tabel 22 | Zorgaanbod voor ouderen (2023)

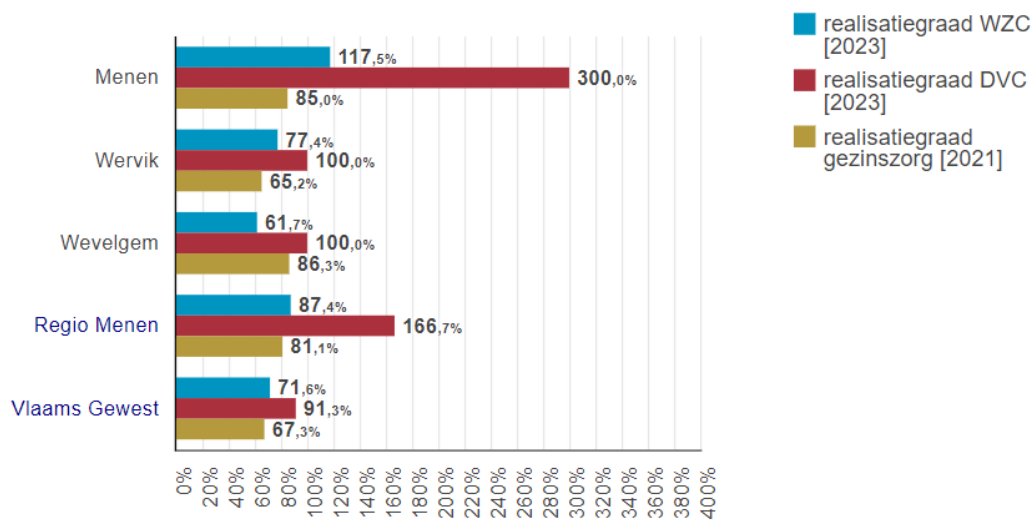
	aanbodratio WZC (t.o.v. inwoners 65+) [per 100] [2023]	aanbodratio WZC (t.o.v. inwoners 80+) [per 100] [2023]	aanbodratio DVC (t.o.v. inwoners 65+) [per 10.000] [2023]	aanbodratio DVC (t.o.v. inwoners 80+) [per 10.000] [2023]	gepresteerde uren GZ bij cliënten 65+ (t.o.v. inwoners 65+) [ratio] [2021]	gepresteerde uren GZ bij cliënten 80+ (t.o.v. inwoners 80+) [ratio] [2021]
Menen	10,1	32,9	4,1	13,3	10,8	21,1
Wervik	6,9	23,2	2,4	8	8,1	18,9
Wevelgem	5,2	17,4	1,4	4,8	11,7	30,4
Regio Menen	7,5	24,9	2,7	8,9	10,5	24
Vlaams Gewest	5,8	20,1	2,3	7,9	9	21,3

Bron: Agentschap Zorg en Gezondheid | provincies.incijfers.be

Agentschap Zorg en Gezondheid - Vesta systeem van elektronische gegevensuitwisseling

Grafiek 15 toont voor de drie zorgvormen de realisatiegraad: het aantal bedden, plaatsen of uren die effectief gerealiseerd zijn, t.o.v. het aantal bedden, plaatsen of uren die volgens de leeftijdsstructuur van de bevolking nodig zouden zijn. De realisatiegraad bij de WZC ligt in **ELZ Regio Menen hoger** dan die van het **Vlaams Gewest**. Voor de DVC ligt de realisatiegraad **hoger** dan in het **Vlaams Gewest**. Bij de gezinszorg ligt de realisatiegraad **hoger** dan in het **Vlaams Gewest**.

Grafiek 14 | Realisatiegraad van het zorgaanbod voor ouderen

Bron: AZG | provincies.incijfers.be, VAZG - Vesta | provincies.incijfers.be

Ziekenhuizen en andere

In onze zone hebben we een campus van AZ Delta die gevestigd is Menen. Er is ook een revalidatiecampus van Jan Yperman te Wervik. Bij de bevolking zien we vooral stromen naar AZ Delta (Roeselare), AZ Groeninge (Kortrijk), Jan Yperman (Ieper) en Sint-Jozef (Izegem).

Gezien onze ligging waarbij de inwoners naar verscheidene ziekenhuizen gaan is het soms moeilijk om één lijn te krijgen in o.a. zorgpaden en gelijke procedures. Hier willen we als ELZ, samen met de ziekenhuizen, sterker op inzetten.

Menen heeft ook een Psychiatrisch Centrum.

In onze regio zijn er ook de VAPH-instellingen De Pelikaan en Beschut Wonen (beide Menen) en de jongerenvoorzieningen Vzwo2 (Wervik) en VillaVip (Wevelgem).

Tekorten in zorgaanbod

Binnen onze regio stellen we een nijpend tekort aan bepaalde zorgactoren vast. Dit vooral bij de huisartsen en de tandartsen. Vaak zijn er bij de actoren binnen onze regio patientenstops, waardoor de inwoners moeten uitwijken naar andere regio's. Om deze problematiek aan te kunnen pakken willen we het zorgaanbod in onze regio in kaart brengen en zo ook de noden gaan ontdekken.

5.4 Welzijnsaanbod

Aanbod kinderopvang

In het werkingsgebied van **ELZ Regio Menen** zijn er **1.193** plaatsen in de kinderopvang voor baby's en peuters. Dit betekent dat er voor **47,8%** van de 0-2 jarigen een opvangplaats beschikbaar is. Het kinderopvangaanbod (aantal opvangplaatsen per 100 0-2 jarigen) voor baby's en peuters ligt **hoger** in **ELZ Regio Menen** dan gemiddeld in het **Vlaams Gewest**.

Bij opvangplaatsen met inkomenstarief wordt de kostprijs van de kinderopvang berekend op basis van het inkomen van de ouders. **78,3%** van de opvangplaatsen in **ELZ Regio Menen** zijn met inkomenstarief.

Dit aandeel is **even hoog als** gemiddeld genomen in het **Vlaams Gewest**.

Tabel 23 | Aanbod kinderopvang voor baby's en peuters (2023)

	<u>opvangplaatsen B&P (toestand 31/12/jaar-1) [aantal]</u>	<u>opvangplaatsen B&P per 100 kinderen 0-2 jaar (toestand 31/12/jaar-1) [per 100]</u>	<u>opvangplaatsen B&P met inkomenstarief (t.o.v. opvangplaatsen voor B&P) (toestand 31/12/jaar-1) [%]</u>
Menen	439	41,8	71,5
Wervik	248	44,3	89,9
Wevelgem	506	57,2	78,5
Regio Menen	1.193	47,8	78,3
Vlaams Gewest	86.320	43,7	78,6

Bron: Opgroeien | provincies.incijfers.be

Tot slot bekijken we nog onder welke vorm de opvang aangeboden wordt:

- Gezinsopvang: opvang voor maximum 8 tegelijk aanwezige kinderen.
- Groepsopvang: opvang voor minimaal 9 tegelijk aanwezige kinderen. Leefgroepen bestaan uit maximaal 18 kinderen.
- Groepsopvang samenwerking: specifieke vorm van groepsopvang door onthaalouders met een eigen statuut die met 2 of 3 samenwerken op één locatie.

In **ELZ Regio Menen** zijn **25,5%** van kinderopvangplaatsen gezinsopvang, **60,6%** van de opvang gebeurt onder de vorm van groepsopvang, **13,9%** van de opvangplaatsen bevindt zich in een groepssamenwerking.

Erkende lokale dienstencentra

Het lokaal dienstencentrum is een woonzorgvoorziening die in een buurt een verbindende, preventieve en laagdrempelige werking ontwikkelt in en met de nabije omgeving van de gebruiker. Ze bieden o.a. informatieve, recreatieve en vormende activiteiten aan en zijn specifiek bedoeld om het zelfzorgvermogen en het sociale netwerk van de deelnemers te versterken, om de sociale cohesie in de buurt te versterken, en om de gebruiker te ondersteunen om zo lang mogelijk in goede omstandigheden thuis in zijn vertrouwde buurt te blijven wonen. Daarnaast bieden ze ook hulp bij activiteiten uit het dagelijkse leven.

De Vlaamse programmatie voorziet 1 lokaal dienstencentrum per begonnen schijf van 15.000 inwoners (prognose binnen 5 jaar) in de gemeente. Voor **ELZ Regio Menen** bedraagt de programmatie **8 lokale dienstencentra**.

In **ELZ Regio Menen** zijn er **8 lokale dienstencentra** in 2023.

Wervik: 2

Wevelgem: 3

Menen: 3

6. POLITIEKE ONTWIKKELINGEN

De lokale besturen zijn een belangrijke factor binnen het beleid dat gevoerd wordt in de regio. Hun beleid heeft ook een invloed op de werking van de Eerstelijnszone. Hieronder zullen dan ook kort de visie & doelstellingen per lokaal bestuur besproken worden rond zorg en welzijn, zoals omschreven in hun meerjarenplannen.

Menen

- “Een warme stad voor iedereen”: Menen zet prioritair in op armoedebestrijding, maakt werk van een zorgzame stad en zet in op duurzame activering met kansen voor iedereen.
 - o Aandacht voor armoede met extra focus op kinderarmoede:
 - Uitbouwen Huis van het Kind
 - Inzetten op kinderarmoede
 - Actief beleid rond kinderopvang
 - Armoedetoets bij alle beleidsbeslissingen
 - Brugfiguren tussen welzijn en onderwijs
 - o Inzetten op geïntegreerd sociaal beleid
 - o Zorgzame stad
 - Kwalitatieve en betaalbare ouderenzorg in de wzc
 - Uitbreiding LDC's → extra buurtgericht werken
 - Uitbouwen dementievriendelijke stad
 - Inzetten op sociale economie

Wervik

- Extra aandacht voor armoede, met extra focus op kinderarmoede
 - o Maximaal toekennen minimumtarief kinderopvang
 - o Inzetten op screening, detectie en opvolging van (verborgen) armoede
 - o Aanstellen van coördinator kinderarmoede
 - o Soep -en fruitproject voor alle kleuters en lagere schoolkinderen
 - o Subsidie nieuwe en bestaande kinderopvanginitiatieven
 - o Samenwerking met W13 rond GBO
 - o Actualisering armoedeplan
 - o Co-creatie met ervaringspecialisten
- Extra aandacht voor Vrouwencentrum in Wervik
- Extra aandacht voor de buurthuizen
- Inzetten op acties van partners rond preventieve gezondheid, gezonde levensstijl

Wevelgem

- Outreachend werken
 - o Extra inzetten op huisbezoeken
 - o Plek aanbieden voor eerstelijnspsychologen in sociaal huis
 - o Extra inzet op thuiszorg
 - o Extra inzet op buurtwerking en LDC's
- Bestaansonzekerheid aanpakken
 - o Samenwerking met vzw TasToe, sociale kruidenier
 - o Samenwerking met mutualiteiten en CAW rond GBO
 - o Samenwerking met W13 rond o.a. wonen en armoedetoets
 - o Inzet op sociale economie
- Aandacht voor toegankelijkheid + opmaak actieplan:
 - o Medewerker Gelijke kansen
 - o Inzetten op fysieke toegankelijkheid gemeentelijke gebouwen en openbaar domein
 - o Inzetten op UITpas
 - o Inzetten op G-sportclubs
- Thuiszorg: dienstverlening in thuissituatie verzekeren
 - o Ondersteuning mantelzorgers
 - o Gele dozen
 - o Poetschulpen, maaltijden aan huis, klusjesdienst.....
- Buurtgericht werken
- Partnerschap woonzorgcentra
 - o Extra samenwerking tussen gemeente en de gemeentelijke wzc
 - o Ook extra samenwerking met private wzc
 - o Overleg met partner VAPH

7. BIJLAGES

- Rapport telling dak- en thuisloosheid 2021
 - o Globaal rapport Zuid-West-Vlaanderen
 - o Overzicht per stad (Harelbeke, Kortrijk & Menen)
- Buurtrappen (Menen, Wervik en Wevelgem)